

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3217/2018. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Győri Törvényszék 1.Pf.20.574/2016/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Győri Törvényszék 1 Pf.20.574/2016/12. számú, valamint a Soproni Járásbíróság P.21.404/2011/94. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására okot adó ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. Az indítványozó megbízási szerződés alapján mintegy tíz éven keresztül gondnoki, ügyintézési feladatokat látott el egy külföldön élő, külföldi állampolgár (a perben felperes, a továbbiakban: felperes) magyarországi, vendégházként működő ingatlanjai tekintetében. A megbízási szerződés megszűnését követően a felperes tartozás megfizetése tárgyában pert indított az indítványozóval szemben a Soproni Járásbíróság előtt.
- [4] Az indítványozó meghatalmazottként jogosult volt pénzt felvenni a felperes számlájáról, ebből fizette az ingatlanokkal kapcsolatos közüzemi és biztosítási díjakat, adókat és egyéb költségeket. A bíróság megállapítása szerint az indítványozó egy spirálfüzetben vezette a havi pénzfelvételeket, a felmerült kiadásokat, a havi kimutatásokon rövid összegzést készített és ezen feltüntette az előző hónapról fennmaradt, áthozott pénzt is (göngyöltett elszámolást végzett). Az indítványozó fia ezen összegzéseket számítógépen táblázatba foglalta, angol nyelvre lefordította és megküldte a felperes részére, aki azt minden hónapban megkapta. A felperes félévente jött Magyarországra, amikor is a spirálfüzetbe kézzel írt kimutatást leellenőrizte. Az ingatlanokkal kapcsolatosan felmerült befizetési csekkeket, számlákat az indítványozó átadta a felperesnek. A megbízási jogviszony a felek között 2010 novemberében megszűnt, e hónapban a felperes az indítványozó apósának is adott meghatalmazást, aki pénzt vett fel a felperes számlájáról.
- [5] A bíróság igazságügyi könyvszakértőt vont be az eljárásba, aki az e-mailes kimutatások alapján azt állapította meg, hogy az indítványozó a havi elszámolások egyenlegét a következő hónapra tovább göngyöltette, amely göngyöltés folyamatos volt, így az esetleges visszafizetéseknek, készpénz átadásoknak meg kellett volna jelenniük az elszámolásokban. Megállapította továbbá, hogy egyes pénzfelvételek nem kerültek bele a kimutatásba, továbbá, hogy a közüzemi számlák vonatkozásában magasabb összegeket számolt el az indítványozó, mint amennyit ténylegesen kifizetett. Nem számolt el továbbá a közüzemi szolgáltatók által teljesített visszafizetésekkel sem. Nem volt arra utaló megjegyzés, bizonylat, elismervény, mely szerint a felperes részére készpénzes vagy egyéb kifizetés történt volna. Könyvszakértői módszerrel nem volt megállapítható, hogy az indítványozó bármilyen összeget visszaadott volna a felperesnek; az indítványozó ezt semmilyen bizonyítékkal nem tudta alátámasztani, így ezt a bíróság nem fogadta el valónak. Az indítványozó az eljárás során vitatta a szakvéleményben foglaltakat, arra hivatkozva, hogy annak alapja nem valós; a felek között voltak ugyanis olyan további egyeztetések, kifizetések, amelyek az e-mailekben nem tűnhetnek fel; ezt csak a spirálfüzetes kimutatással lehetne bizonyítani. Az indítványozó arra is hivatkozott, hogy az egyenlegként fennmaradó összeget félévenként átadta a felperesnek, a bíróság álláspontja szerint azonban ennek ellentmond a göngyöltett elszámolási módszer. Az indítványozó hivatkozott továbbá arra, hogy az apósa által felvett összeggel nem köteles elszámolni, a bíróság azonban azt állapította meg, hogy ő teljesítési segédként vett részt a megbízási szerződés teljesítésében.

során, amire az indítványozó betegsége miatt került sor. Mindezek alapján állapította meg a bíróság P.21.404/2011/94. számú ítéletében az indítványozó fizetési kötelezettségét.

- [6] 2.2. Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró Győri Törvényszék 1.Pf.20.574/2016/12. számú ítéletében a Soproni Járásbíróság ítéletét helybenhagyta. A bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal abban a kérdésben, hogy az indítványozó apósa az ő teljesítési segédjeként járt el. Iratellenesnek találta az indítványozónak azon álláspontját, „mely szerint a járásbíróság nem értékelt a felperes terhére a 2010. novemberi elszámolás 2015. évi becsatolását, illetve az ezzel kapcsolatos bírói felhívás elmulasztását, hiszen az elsőfokú ítélet részletesen taglalja e tény, és ennek jogkövetkezményét. (94. sz. ítélet 13. oldal utolsó bekezdés)”
- [7] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyben az ítéletek alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) bekezdésének, valamint 28. cikkének a sérelmére hivatkozva. Az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlásra szólította fel az indítványozót, aki kiegészített indítványában az ítéleteknek az Alaptörvény II. cikkével való ellentétét is állította. Indítvány-kiegészítésében következetesen az Alaptörvény XXVI. cikk (1) bekezdését jelölte meg, azonban az Alkotmánybíróság észlelte, hogy ez nyilvánvalóan elírás a XXIV. cikk (1) bekezdése helyett, így az alkotmányjogi panaszt e részében továbbra is ez utóbbi alaptörvényi rendelkezésre vonatkozóként vizsgálta.
- [8] Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének a sérelmével kapcsolatban az indokolási kötelezettség sérelmét emelte ki; e körben azt kifogásolta, hogy a bíróságok nem indokolták azon döntésüket, hogy nem értékelték a felperes terhére a számlák felszólítás ellenére történő becsatolásának elmaradását, illetve a felperes szavahihetősége megkérdőjeleződését. A bíróságok indokolási kötelezettségével kapcsolatban hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 221. § (1) bekezdésére is.
- [9] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódóan az indítványozó azt kifogásolta, hogy a bíróságok az e-maileket teljes bizonyító erejű magánokiratként fogadták el a számlák nélkül, továbbá – e cikkhez is kapcsolódóan –, hogy a felperes szavahihetőségének a megkérdőjeleződését illetve a számlák becsatolásának elmaradását nem értékelték a felperes terhére.
- [10] Az Alaptörvény 28. cikkének a sérelmét pedig abban a bírói döntésben látta, hogy az apósát teljesítési segédnek tekintette (bár nem az indítványozó választotta ki a személyét), és így az ő általa felvett pénzzel is az indítványozó volt köteles elszámolni.
- [11] Az indítványozó az Alaptörvény II. cikkének, XXIV. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének az együttes sérelmét látta amiatt, mert a bíróságok nem alkalmazták a régi Pp. 190. § (2) bekezdését illetve 120. §-át és – a felszólításon túlmenően – nem kötelezték a felperest a számlák becsatolására, pedig ez – nézete szerint – teljesen más bírói ítéletet eredményezett volna. Álláspontja szerint ez sérti a tisztességes eljárásból való jogát valamint az, hogy ezt a „sérelemes és igazságtalan helyzetet túrni” köteles, sérti az emberi méltóságát. Szintén az emberi méltóságát sértően igazságtalannak tartja, hogy a bíróságok apósát – tévesen – teljesítési segédjeként jelölték meg, és így az ő általa felvett pénzt is az indítványozónak kell megfizetnie.
- [12] Összegezésül az indítványozó előadta, hogy az „eljárás nem tekinthető tisztességesnek akkor, amikor a Bíróság egyértelműen rosszhiszemű pervitelt és önmagának ellentmondó nyilatkozatokat nem szankcionálja és ítéletében nem értékeli azokat felperes terhére, a kezében lévő eljárásjogi eszközökkel nem szerez érvényt határozatának és hagyja, hogy ítéletét érvényben befolyásoljon több felperesi mulasztás is.”
- [13] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [14] 4.1. Az Abtv. 27. § a) pontja alapján csak az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme esetén nyújtható be alkotmányjogi panasz. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a kérdésben, hogy az Alaptörvény 28. cikkét nem tekinti olyan, az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazó alaptörvényi rendelkezésnek, amelyre alkotmányjogi panasz alapítható {legutóbb lásd pl. 3075/2018. (II. 26.) AB

végzés, Indokolás [24], [26]; 3070/2018. (II. 26.) AB végzés, Indokolás [15]]. Ezért az Alkotmánybíróság az erre alapított indítványi elemet nem vizsgálhatta.

- [15] 4.2. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a hatóságok eljárásához kapcsolódóan állapít meg olyan, mindenkit megillető alapjogokat, illetve a hatóságokra vonatkozó kötelezettségeket, amelyek az eljárás tisztességességét biztosítják. Az indítványozó ügyében hatósági eljárás nem volt folyamatban; a XXIV. cikk sérelmére egyébként az indokolás hiánya miatt hivatkozik. Bár az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése külön nem rendelkezik a bíróságok indokolási kötelezettségéről, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljárás körében, erre irányuló panasz esetén vizsgálandó, hogy a bíróság eleget tett-e indokolási kötelezettségének. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme körében térhet és tér ki az indokolási kötelezettség kérdésére, ezért a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapított indítványi elemet nem vizsgálhatta.
- [16] 4.3. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hivatkozik arra az évek óta folytatott és az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető, következetes gyakorlatára, amely szerint – mivel a testület „az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve”, ezért – eljárása során nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntés jog-, illetve törvényszerűségét. Ezt már csak azért sem teheti meg, mert ez esetben az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése szerint a bíróságok számára megfogalmazott, a 25. cikk (2) bekezdésében konkretizált igazságszolgáltatási hatáskörben, következképpen alaptörvény-ellenesen járna el. Ezért „[ö]nmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Mindezekből következően az Alkotmánybíróság nem bírálhatta el az indítványnak azokat az elemeit, amelyek az eljáró bíróságoktól a régi Pp. szabályai alkalmazásának elmaradását kérik számon, mivel az, hogy a bíróságok mely eljárási szabályokat alkalmaznak és melyeket nem, általában és a jelen esetben is a bíróságok mérlegelési jogkörébe tartozó, törvényességi kérdés. Ugyancsak törvényességi kérdés, ezért nem vet fel alkotmányossági kérdést és az Alkotmánybíróság által nem bírálható felül, hogy a bíróság egy konkrét kérdésben – jelen esetben abban a kérdésben, hogy az indítványozó apósa az indítványozó teljesítési segédjének tekinthető-e – miként dönt. Szintén törvényességi kérdés, hogy bíróság a tényállás megállapításához, illetve a felek állításainak igazolásához milyen bizonyítékokat vesz figyelembe; mely bizonyítékok becsatolásától, illetve ennek kikényszerítésétől tekint el. Az tehát, hogy – az indítványozó álláspontját követve – szükséges lett volna-e a számlák becsatolásának kikényszerítésére, törvényességi és nem alkotmányossági kérdés; ezen az sem változtat, hogy nézete szerint ez ellentétes bírói döntést eredményezett volna.
- [17] 4.4. Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.” Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra. Ezért az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy az indítványban felhozott érvek alapján felmerülhet-e a bírói döntések alaptörvény-ellenessége; alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdést az indítványozó ugyanis nem fogalmazott meg.
- [18] 4.5. A tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő alapjogra az Alkotmánybíróság az eddigiekben követett gyakorlatában a hatósági és a bírósági eljárásokkal szembeni elvárásként tekintett. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében nem kétségesen eljárási természetű alapjogot ismer el, amelynek elvi alapját az eljárás egészének minőségében lehet megragadni. Az Alkotmánybíróság által a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában (Indokolás [29]) alkalmazhatónak ítélt 6/1998. (III. 11.) AB határozata értelmében a tisztességes eljáráshoz való jog „olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes” (ABH 1998, 91, 95).
- [19] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító azon indítványi elemek, amelyek a bíróságok pervezetésével, a szankciók elmaradásával, a felperes mulasztása értékelésének állítólagos elmaradásával kapcsolatban fogalmaznak meg észrevételeket, az indokolás [16] bekezdésében kifejtettek szerint törvényességi kérdések, így értelemszerűen nem vethetik fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétélyét.

- [20] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. [...] Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Ugyanebben a döntésében arra is rámutatott a testület, hogy „az indokolt hatósági döntéshez való jog semmiképpen sem jelentheti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné” (Indokolás [31]). Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítványban e körben kifejtettek nem vetnek fel olyan, a bírói döntés alkotmányosságára kiható kételyt, amelynek vizsgálata az indítvány befogadását megalapozná, mivel az ítéletek tartalmazznak indokolást abban a körben, hogy a felek állításai helytállóságának vizsgálatát a bíróság az e-mailes levelezés vizsgálata alapján miért tartotta lefolytathatónak, illetve, hogy miként értékelte a felperes terhére annak mulasztását.
- [21] 4.6. Az Alaptörvény II. cikkében foglalt alapjogának a sérelmét az indítványozó abban látta, hogy a – nézete szerint – igazságtalan bírósági eljárást és (számára kedvezőtlen) döntést köteles eltérni. Ez az indítványozói érvelés sem tekinthető olyannak, amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vetné fel.
- [22] A fentiekre tekintettel az Abtv.-ben foglalt, az alkotmányjogi panaszok befogadására vonatkozó feltételeknek az indítvány nem felel meg.
- [23] Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 27. § a) pontjára, 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjaira tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2018. június 5.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné Dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1611/2017.

